

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б. Жильцов

« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Джерелознавство, архівознавство, музеєзнавство: Джерелознавство

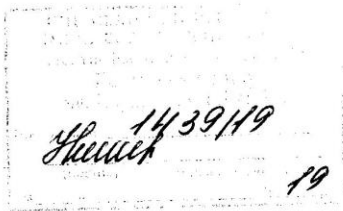
для студентів

спеціальності 032 Історія та археологія

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми 032.00.01 «Історія та археологія»

Київ 2019

Розробники: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Горпинченко Інна Володимирівна

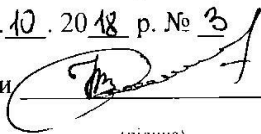
Викладачі: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка Горпинченко Інна Володимирівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

всесвітньої історії

Протокол від 03.10.2018 р. № 3

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Гриднев Ю.В.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми)

022.00.01 «Історія та археологія»

(назва освітньої програми)

23.10.2018 р.

Керівник освітньої програми

(підпис)

Салата О.О.

Робочу програму перевірено

23.10.2018 р.

Заступник директора/декана

(підпис)

(Лаврик У.В.)

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р.

(підпис)

(ПІБ)

Гриднев Ю.В., «30» 08 2019 р., протокол № 1

на 20/20 н.р.

(підпис)

(ПІБ)

( ), « »   20   р., протокол №

на 20/20 н.р.

(підпис)

(ПІБ)

( ), « »   20   р., протокол №

на 20/20 н.р.

(підпис)

(ПІБ)

( ), « »   20   р., протокол №

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова, з формування фахових компетентностей	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	1/30	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	1	
Обсяг годин, в тому числі:	30	
Аудиторні	14	
Модульний контроль	2	
Семестровий контроль		
Самостійна робота	14	
Форма семестрового контролю		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у студентів цілісних знань з історії та теорії джерелознавства, розуміння його ролі та місця в структурі історичної науки та гуманітарних знань в цілому.

Завдання:

- Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності і неповноту аргументації.
- Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення.
- Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.
- Здатність відрізняти суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.
- Критичність та самокритичність мислення.
- Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань.
- Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.
- Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.
- Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.
- Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі.
- Відкритість, здатність сприймати і враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.
- Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.
- Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.
- Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.
- Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату й інших виявів недоброчесності.
- Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків.
- Здатність працювати в колективі та самотійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.

- Здатність життєво й фахово реалізувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.

- Здатність розуміти світоглядні, правові, соціальні, економічні, культурно-історичні, духовно-моральні питання, що виходять за межі фахової спеціалізації, завдяки чому відповідально й ефективно діяти в різних суспільних контекстах, сприяючи позитивному розв'язанню нагальних проблем

2. Результати навчання за дисципліною

- Знання основних типів і видів історичних джерел.
- Знання необхідного фактичного матеріалу для конкретного історичного дослідження.
- Розуміння і здатність інтерпретувати основні завдання історичної та археологічної науки.
- Уміння з'ясувати взаємозв'язок між історичними подіями, явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них.
- Уміння класифікувати історичні джерела з метою реалізації конкретних науково-дослідницьких проектів.
- Уміння інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел (археологічні артефакти, архівні документи, усні свідчення, музейні експонати, періодика, наукові праці тощо);
- Уміння обґрунтовувати вибір методики опрацювання речових джерел і текстів.
- Здатність виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі.
- Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.
- Здатність планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства тощо.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Теорія та методика сучасного джерелознавства							
Тема 1. Вступ до курсу «Джерелознавство всесвітньої історії»	14	2					2
Тема 2. Джерелознавство як особливий метод пізнання реального світу	14	2					2
Тема 3. Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел	2	2					2
Тема 4. Законодавчі акти як історичне джерело	14		2				2
Тема 5. Наративні джерела та епістолярні документи	14		2				2
Тема 6. Періодична преса як історичне джерело	2		2				2
Тема 7. Усна історія як історичне джерело	14		2				2
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	8				14
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	30	6	8				14

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теорія сучасного джерелознавства

Тема 1. Вступ до курсу «Джерелознавство всесвітньої історії»

Історичні джерела та їх роль в історичній науці. Джерелознавство як спеціальна галузь наукових історичних знань. Деякі особливості джерелознавства нової та новітньої історії.

Тема 4. Джерелознавство як особливий метод пізнання реального світу

Історичні джерела та їх роль в історичній науці. Класифікація джерел. Історичне джерело та історичне дослідження. Місце джерелознавства в системі історичної освіти. Зародження та основні етапи розвитку джерелознавчих знань. Зміни в корпусі історичних джерел у зв'язку з переходом від Середньовіччя до Нового часу і від Нового часу до Новітнього.

Тема 3. Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел

Методи джерелознавчого дослідження. Етапи роботи з джерелами. Методика пошуку та виявлення джерел. Дослідження джерел. Джерелознавча критика.

Тема 7. Законодавчі акти як історичне джерело

Законодавчі джерела: загальна характеристика західної системи законодавства; види законодавчих актів; публікація законодавчого акту; критичний аналіз законодавчих актів. Конституційні закони США – статті Конфедерації (1777), Конституція Сполучених Штатів Америки (1787), Біль про права (1791) як джерело з історії державних інститутів і суспільних

відносин в країні. Принципи державного устрою і права громадян за Конституціями Франції 1791, 1793, 1795 рр.

Тема 9 Наративні джерела та епістолярні документи

Загальна характеристика, види наративних джерел. Мемуарні джерела: визначення, види і особливості мемуарних джерел; основні етапи розвитку мемуаристики; значення мемуарів як історичних джерел; історична критика мемуарних джерел. Епістолярна література. Критичний аналіз епістолярних джерел.

Тема 10 Періодична преса як історичне джерело

Визначення преси і її значення як історичного джерела. Історія виникнення і розвитку преси. Джерела з історії преси. Історична критика преси (групи питань з історичної критики преси: економічна база і кадри, зовнішні дані, історія газети (журналу), питання змісту). Події югославської кризи 1990-х рр. на сторінках російських журналів «Новое время», «Эо планеты».

Тема 12. Усна історія як історичне джерело

Становлення усної історії як окремої гілки історичної науки. Класифікація усних джерел. Процедура опрацювання усних джерел. Зарубіжні та українські центри усної історії.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40
5	Індивідуальне завдання	-	-	-
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25
7	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МБ)			107

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1.			
1	Вступ до курсу «Джерелознавство всесвітньої історії»	2	5
2	Джерелознавство як особливий метод пізнання реального світу	2	5
3	Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел	2	5
4	Законодавчі акти як історичне джерело	2	5
5	Наративні джерела та епістолярні документи	2	5
6	Періодична преса як історичне джерело	2	5
7	Усна історія як історичне джерело	2	5
	Разом за змістовим модулем 1	14	35

	Разом за семестр	14	35
--	-------------------------	-----------	-----------

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за навчальним матеріалом окремих модулів після завершення лекційних і практичних занять.

Форма проведення – письмова, письмово-усна.

Завдання для модульної контрольної роботи та критерії їх оцінювання розробляються лектором. Він проводить і оцінює модульні контрольні роботи.

Тривалість проведення письмового модульного контролю становить 2 академічні години.

Письмові контрольні роботи зберігаються на кафедрі до кінця навчального року.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через два робочі дні після їх виконання.

Студент, який не згоден з отриманою за результатами модульного контролю оцінкою, має право подати апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. У цьому випадку завідувач кафедри призначає апеляційну комісію, яка зобов'язана розглянути апеляцію в присутності студента.

<i>ОЦІНКА</i>	<i>КРИТЕРІЇ</i>
20 – 25	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.
14 – 19	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі неточності та помилки.
8 – 13	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
0 – 7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання – не передбачено навчальним планом

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю – не передбачено навчальним планом

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-98
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль I. Теорія сучасного джерелознавства (107 балів)						
Лекції (теми, бали)	Вступ до курсу «Джерелознавство всесвітньої історії» (1 бал)	Джерелознавство як особливий метод пізнання реального світу (1 бал)	Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел (1 бал)				
Семінарські заняття (теми, бали)				Законодавчі акти як історичне джерело (11 балів)	Наративні джерела та епістолярні документи (11 балів)	Періодична преса як історичне джерело (11 балів)	Усна історія як історичне джерело (11 балів)
СР (бали)	Тематика самостійної роботи наведена в п. 6.2						
	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Модульний контроль (бали)	Модульна контрольна робота – 25						
Підсумковий контроль (вид, бали)	Передбачено єдиний екзамен з дисципліни «Джерелознавство, архівознавство, музеєзнавство» у 5 семестрі						

8. Рекомендована література

Основна:

1. Історичне джерелознавство /Підручник для студентів історичних спеціальностей. Під ред. Калакури Я.С., Війцехівської І.Н., Корольова Б.І., Павленко С.Ф., Палієнко М.Г. - Київ, 2002.
2. Квіт С. Герменевтика / Посібник. - Київ, 2005.
3. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.
4. Коломийцев В.Ф. Методология истории. От источника к исследованию. - М., 2001.
5. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. - К., 2000.

Додаткова:

6. Копосов Н.Е. Как думают историки. – М., 2001.
7. Янин В.Л. Очерки комплексного источниковедения. - Москва, 1977.
8. Фарсобин В.В. Источниковедение и его метод. Опыт анализа понятий и терминологии. Москва, 1983.
9. Тош Д. Стремление к истине: Как овладеть мастерством историка. – М., 2000.